

AVI SHLAIM

Filistin'i Bölüşmek

Kral Abdullah,
Siyonistler ve
Filistin'i Taksim Siyaseti
1921-1951

KURAN
AYINLARI

baskı

FİLİSTİN'İ BÖLÜŞMEK

Kral Abdullah, Siyonistler ve Filistin'i Taksim Siyaseti
1921-1951

Avi Shlaim

Tercüme
Muttalip Tütüncü

KÜRE YAYINLARI / 175. Kitap

Uluslararası İlişkiler 24

Filistin'i Bölüşmek

Kral Abdullah, Siyonistler ve Filistin'i Taksim Siyaseti

1921-1951

Avi Shlaim

*The Politics of Partition: King Abdullah, the Zionists,
and Palestine 1921-1951*

Oxford University Press, 1998

© Avi Shlaim, 1998

Türkçe yayım hakları

© Küre Yayınları, 2017

Tercüme Mutlalıp Tütüncü

Yayına Hazırlık M. Sabri Akgönül

ISBN 978-605-9125-56-7

TC Kültür ve Turizm Bakanlığı

Sertifika no: 15813

Birinci Basım Nisan 2017

İkinci Basım Subat 2018

Kapak Zeyd Karaaslan

Tasarım Uygulama Sibel Yalçın

Harita Zeynep Eroğlu

Baskı/Cilt Şenyıldız Matbaacılık

Sertifika No: 11964

Gümüşsuyu Cad. Isık San. Sit.

C Blok No: 19/102

Topkapı/İstanbul

Tel: 0212 483 47 91

KÜRE YAYINLARI

Vefa Cad. No: 48 Kat: 3

Vefa/İstanbul

Tel 0212. 520 66 41-42

Faks 0212. 520 74 00

kure@kureyayinlari.com

www.kureyayinlari.com

Gwyn iċin

İÇİNDEKİLER

- Kısaltma ve Semboller 10
Haritalar ve Tablo 11
Mütercimın Önsözü 13
Türkçe Baskıya Önsöz 17
Yeni Baskıya Önsöz 19
Filistin'i Bölüşmek'e Önsöz 29
Collusion Across the Jordan'a Önsöz 33
Giris 39
    Catışmanın Tohumları 39
    İngiliz Mandası 44
    Siyonizm ve Arap Sorunu 49
    Hasimîlerle Temas 55
1 Kanarya Kafesinde Tutsak Bir Şahin 57
    Hasimîler ve Arap Ayaklanması 57
    Savaş Sonrası Düzen 62
    Doğu Ürdün Emirliđi'nin Kuruluşu 65
    Abdullah'ın Hırsı ve Büyük Suriye Planları 71
2 Haşimî-Siyonist Teması 77
    İlk Görüşmeler 77
    Ghavr el-Kebd Efsanesi 86
    Arap İsyanı, 1936-1939 90
3 Süleyman'ın Hükmü 93
    Peel Komisyonu 93
    Abdullah'ın On İki Maddeli Planı, Londra Konferansı ve 1939 Beyaz Kâğıt 99
    Müttefikler Savaşta 102
    Savaş Sonrası Plan ve Stratejiler 106
    Mandadan Geri Adım 116
4 Bölünmenin İki Türüsü 121
    UNSCOP Soruşturması 121
    Diplomatik ve Askerî Hazırlıklar 130

- Kral Abdullah ve Golda Meir: İlk Buluşma 134
Müftünün Yetersiz Direnişi 142
- 5 Bay Bevin'in Küçük Kralı 149**
Taksime Karşı Arap Baskısı 149
Yeşil Işık 153
Endişeli Müttefikler 157
Arap Kurtuluş Ordusunu Etkisiz Hale Getirmek 170
- 6 Savaşa Giden Dolambaçlı Yol 179**
Deyr Yasin 179
Arap Birliği Kararları ve Yahudi Vehimleri 182
Glubb Paşa'dan Mesaj Var 192
- 7 Savaşın Esliğinde 197**
İki İşgal Planı 197
Golda Meir ve Abdullah: Son Görüşme 204
Alevler Ortasında Doğum 210
Arapların Savaşa Sürüklenişi 214
- 8 İşgal 221**
Kudüs İçin Savaş, Mayıs 1948 221
Ateşkes Teklifleri 230
Arap Üçgeni İçin Savaş, Haziran 1948 233
- 9 Karşı Saldırı 239**
Kont Bernadotte'un Çözüm Önerileri 239
On Gün Savaşı, 8-18 Temmuz 1948 244
- 10 Savaşa Mola 251**
İsrail, Abdullah ile Yeniden Temasta 251
Kont Bernadotte'un Son Arzusu ve Vasiyeti 257
Umumi Filistin Hükümeti 262
İsrail'in Savaş Planları ve 'Kacırılan Fırsatlar' 266
- 11 Savaş ve Siyaset 271**
İsrail'in Savaş Planları ve Mısır'ın Barış Arayışları 271
Doğu Ürdün ve Mısır-İsrail Savaşı 277
- 12 Dostane Hasımlar 289**
Diplomasi ve Kaba Kuvvet 289
Barış İçin Atılan İlk Adımlar 293
Kudüs'te 'Samimi ve Mutlak Ateşkes' 297
Doğu Ürdün ile Görüşmeler ve Mısır'a İkinci Saldırı 303
Shiloah, Dayan ve Tell 311
- 13 Ateşkes Müzakereleri 317**
Rodos 317

- İsrail-Doğu Ürdün Ateskes Görüşmelerine Giden Yol 320
Oldu Bitti Operasyonu – Operation Ouvda 327
Suneh'te Üç Gece 339
İsrail-Ürdün Ateskes Anlaşması 353
- 14 Akim Kalan Ateskes** 359
Arap ve İsrail Tarafında Durum Tespiti 359
Özel Komite 365
Sharett'in Suneh Ziyareti 370
Özel Komite'de Tıkanıklık 377
- 15 Beyhude Çaba** 383
Filistin Uzlaştırma Komisyonu 383
Lozan'da Gizli Görüşmeler 385
İsrail'in Filistin Secenegi 393
- 16 Yılan Hikâyesine Dönen Barış Anlaşması** 397
Doğrudan Görüşmeler Yeniden Başlıyor 397
Suneh'te Beş Gece 404
Birleşik Kudüs Cephesi 414
Saldırmazlık Anlaşması 421
- 17 İlhak ve Müzakere** 431
Arap Birliği İçinde Çekişme 431
Birleşme 434
Diplomatik Tıkanıklık ve Askerî Gerilimin Tırmanışı 439
- 18 Kanlı Son** 445
Barışa Ekonomik Yaklaşım 445
Samir Rifaî ve İsrail 448
Kral Abdullah'ın Öldürülmesi 455
- 19 Sonuç** 463
- İlave Okuma Önerileri** 479
Dizin 483

Kısaltma ve Semboller

[...]	Okunusu
~	Yaklaşık
≈	Yaklaşık esittir
(cev.)	Cevirenin Notu
£P	Filistin Poundu
Alm.	Almanca
Ar.	Arapça
Fr.	Fransızca
İb.	İbranice
İng.	İngilizce
Lat.	Latince
Osm.	Osmanlıca
[Sic.]	Yazım hatası yok, ana metinde yer aldığı şekilde
Tr.	Türkçe

Haritalar

- Harita 1:** Genel Filistin Haritası 37
- Harita 2:** Filistin Mandası, 1920–1948 42
- Harita 3:** Peel Komisyonu Taksim Teklifi, 1937 97
- Harita 4:** Birleşmiş Milletler Taksim Planı, 1947 143
- Harita 5:** ‘Sam Planı’nın fiili işgal ile mukayesesi 199
- Harita 6:** Arap Lejyonu’nun Kudüs’e girişi 226
- Harita 7:** Latrun’a yönelik başarısız İsrail saldırısı 229
- Harita 8:** İsrail’in Mısır ordusuna saldırması, 15 Ekim 1948 276
- Harita 9:** Kudüs’te ateşkes ve mütareke sınırları 300
- Harita 10:** Rodos mütarekesi imzalandığı sırada durum 321
- Harita 11:** Uvda Operasyonu (Oldu-Bitti Operasyonu) ve Ürdün-İsrail ateşkes sınırı (güney) 330
- Harita 12:** Uvda Operasyonu (Oldu-Bitti Operasyonu) ve Ürdün-İsrail ateşkes sınırı (güney) 341
- Harita 13:** Ürdün-İsrail ateşkes sınır çizgisi 350
- Harita 14:** 1949 yılı anlaşmalarının ardından Filistin 357

Tablo

- Tablo 1:** Haşimî Hanedanlığı 58

FİLİSTİN'İ BÖLÜŞMEK

AVI SHLAIM

'BU KİTAP, AVI SHLAIM'İN HAYLİ OLUMLU ELEŞTİRİLER ALAN ÖNCEKİ ÇALIŞMASI *COLLUSION ACROSS THE JORDAN* (1998)'İN, HALEN ÇOK DOYURUCU OLMAKLA BİRLİKTE GÖZDEN GEÇİRİLEREK KISALTILMIŞ BİR BASKISI. KİTAP, DOĞU ÜRDÜN EMİRİ ABDULLAH İLE SONRADAN İSRAİL HÜKÜMETİ OLACAK OLAN YAHUDİ AJANSI'NIN LİDER KADROSU ARASINDAKİ EKSERİYETLE GİZLİ İLİŞKİLERE ODAKLANMAK SURETİYLE, TALİHSİZ ARAP-İSRAİL SORUNUNUN EN ÖNEMLİ ÖĞELERİNİ GAYET OKUNABİLİR VE PARLAK BİR ANLATIMLA ORTAYA KOYUYOR. SEMPATİ İLE MENFAAT BİRLİĞİNİ, ANLAŞMAZLIK İLE BİR UZLAŞI YAKALAMAYA GİDEN YOLDA TRAJİK BİR BİÇİMDE KAÇIRILAN FIRSATLARI YAN YANA RESMETTİĞİ BU SIRADIŞI İLİŞKİNİN ETKİLEYİCİ BİR TABLOSUNU ÇİZİYOR. AĞIRLIKLI OLARAK İNGİLİZ, ARAP VE İSRAİL YAZILI KAYNAKLARINI KULLANAN SHLAIM, 1921'DEN 1951'E KADAR 30 YILLIK BİR İLİŞKİNİN İZLERİNİ SÜRÜYOR.'

JUDITH L. BARA, BOOK NOTES

'TIPKI *COLLUSION ACROSS THE JORDAN* GİBİ, *FİLİSTİN'İ BÖLÜŞMEK* DE REVİZYONİST LİTERATÜRÜN ÖNEMLİ BİR ÜRÜNÜ OLMA VASFİNİ KORUYOR. . . REVİZYONİSTLER, İSRAİL'İN KURULUŞUNA İLİŞKİN ESKİ PEK ÇOK MİTİN YANLIŞLIĞINI AÇIKÇA ORTAYA KOYUYORLAR - ÖRNEĞİN İSRAİL'Lİ YOK ETMEYE ADANMIŞ YEKPARE BİR ARAP KOALİSYONUyla KARŞI KARŞIYA KALDIĞI; ARAP ORDULARININ HEM SAYICA HEM DE SİLAHÇA DAHA ÜSTÜN OLDUĞU, KENDİSİNİNSE ANCAK AZİM VE İRADENİN BENZERSİZ BİR BİLEŞİMİ SAYESİNDE AYAKTA KALDIĞI; YALNIZCA ONU YOK ETMEYİ ARZULAYAN UZLAŞMAZ ARAP KOMŞULARIYLA BARIŞ ANLAŞMALARI YAPABİLMEK İÇİN UMUTSUZCA ÇABALADIĞI GİBİ.'

KATHLEEN CHRISTISON, JOURNAL OF PALESTINE STUDIES

'SHLAIM'İN MERAK UYANDIRAN ANLATIMI, YALNIZCA BİRKAÇ KİŞİNİN AŞINA OLDUĞU MODERN İSRAİL TARİHİNİNİN TAMAMINI, EN HAFİF İFADESİYLE, GÖZLER ÖNÜNE SERİYOR. . . BU TITİZ ARAŞTIRMA, FİLİSTİN'İN TRAJİK TARİHİNİ ANLAMAK İSTEYEN HERKES İÇİN VAZGEÇİLMEZ BİR KİTAP.'

SHELDON R. RICHMAN, MIDDLE EAST POLICY

'USTA İŞİ.'

FOUAD AJAMİ, THE NEW YORK TIMES BOOK REVIEW

Avi Shlaim, Oxford Üniversitesi'nde emekli Uluslararası İlişkiler Profesörü ve St. Antony's College öğretim üyesidir. 2006 yılında İngiliz Akademisi'ne seçilmiştir. İsrail resmi tarihinin ve Siyonizm'in geleneksel iddialarına meydan okuyan *Yeni Tarihçiler* akımının bir üyesi kabul edilir. Köklü bir Yahudi ailenin oğlu olarak Bağdat'ta doğmuş ve büyümüş olmakla birlikte İsrail'in kuruluşundan sonra, 16 yaşındayken, ailesi ile birlikte Bağdat'ı terk etmek zorunda kalmıştır.

